

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

Rävala 6 19080 Tallinn Estonia tel 668 1242 fax 668 1240 e-mail eki@ki.ee

Eesti lihaturg 2007. aastal

kokkuvõte

Tallinn
Juuni 2008

Töö tellija: Põllumajandusministeerium

Vastutav täitja: Maris Viileberg
Projektigrupi koosseis: Pille Liivaauk

Eesti Konjunktuuriinstituut
Rävala 6, 19080 Tallinn
Tel 668 1242
Fax 668 1240
E-mail: eki@ki.ee
<http://www.ki.ee>

Copyright © Eesti Konjunktuuriinstituut

Sisukord

Sissejuhatus	5
Liha tootmine	7
Lihatööstus	14
Hinnad	21
Väliskaubandus	31
Tarbimine	39
Euroopa Liit ja maailmaturg	46
Eesti lihaturu prognoos 2008. aastaks.....	52
Kokkuvõte	53

Sissejuhatus

Töö eesmärgiks on anda ülevaade Eesti lihasektori arengust 2007. aastal ja arengutrendidest lähitulevikus seostatult Euroopa Liidu ja maailmaturu arengutega.

Töös analüüsitakse:

- lihatootmise ja loomade arvu muutusi;
- lihaga isevarustamise taset;
- lihatööstuste tootmiskahtude ja ekspordiks müügi arengut;
- lihatööstuse majandusnäitajate muutusi (realiseerimise netokäive, kasum, kulud, töötajate arv, tootlikkus, investeeringud ja väliskapitali osakaal);
- hindade muutusi erinevates müügiahela osades (tootja- hulgi-, ekspordi-, jae- ja EL turu hinnad);
- lihatoodete väliskaubandust riigiti ja tooteliigiti;
- liha tarbimist ja selle muutusi;
- lihatoodete müügiolukorda EL-is ja maailmaturul.

Töös on kasutatud ESA põllumajanduse, tööstuse ja väliskaubanduse statistika andmeid ning EKI hinnastatistika, kaupluste vaatluste ja tarbijaküsitluste andmeid. Euroopa Liidu ja maailmaturu ülevaadete koostamisel on kasutatud: Euroopa Komisjoni raporteid ja memosid, EL erinevate riikide hinnaraporteid ja statistilisi andmeid.

Töö maht on 60 lehekülge.

Kokkuvõte

Alates 2002. aastast on lihatoodang Eestis kõikunud 70 tuhande tonni ümber. Esialgsete andmete järgi vähenes 2007. aastal lihatoodang 2006. aastaga võrreldes 1,8% ning ulatus 71,1 tuh tonnini. Lihatoodang vähenes veise- (-11,5%) ja linnuliha (-4,0%) tootmise vähenemise tõttu, mida ei suutnud korvata ka sealiha 1,4% tootmise kasv. 2007. aastal kaeti kodumaise lihaga siseturu vajadusest 75% (2006.a 77%), kusjuures linnulihaga isevarustatuse tase langes 47%-le, veiselihal langes 86%-lt 2006. aastal 83%-le 2007. aastal ning sealihal tõusis 89%-lt 90%-le.

Liha tarbimine esialgsetel andmetel kasvas. 2007. aastal tarbiti 0,5 kg liha ja lihatooteid inimese kohta aastas rohkem kui 2006. aastal. Esialgsete arvestuse järgi tarbiti 2007. aastal Eestis keskmiselt 70,8 kilogrammi liha ja lihatooteid ühe elaniku kohta aastas (ümberarvestatuna lihaks). Aastaga on tarbimine kasvanud 1,3 kg võrra elaniku kohta (2006.a 69,5 kg). Jätkub liha omatarbimise vähenemine ehk sellise liha osakaal ja maht turul, mis lihatööstusettevõtetesse ei jõua. Liha tarbimise kasvutrendi näitavad ka lihatööstuse toodangu püsihindades müügitahu indeksid ja elanike sissetulekute kasv. Liha ja lihatoodete kallinemine, elanikkonna ostujõu kasv ning kiirenenud elutempo on kaasa toonud kulutuste kasvu liha ja lihatoodete ostul. Keskmised kulutused liha ja lihatoodete ostudele kodus tarbimiseks ulatusid 2007. aastal 2879 kroonini ühe elaniku kohta aastas, kulutused kasvasid aastaga 353 krooni elaniku kohta ehk 14,0%. Kasvu põhjustas liha ja lihatoodete hindade tõus ning tarbimise kasv just kallimate pool- ja valmis- toodete osas.

Liha ja lihatoodete import suurenes 2007. aastal rahalises väärtuses 9%, ekspordikäive kasvas 8% ning väliskaubandus koos eksporditud elussigade ning –veiste maksumusega jäi 470,6 miljoni krooniga defitsiiti. Suurenesid lihast valmistoodete impordikogused, mis kasvasid tänu lihakonservide impordi suurenemisele. Kuigi üldiselt liha impordikogused mullu vähenesid, kasvas märkimisväärselt linnu- ja lambaliha sissevedu. Sealihaga impordi kahanemise põhjustas kodumaise sealihaga piisavus, mis osaliselt oli tingitud ka pärast aprillisündmuse tekkinud raskustest elussigade turustamisel Venemaale. Uute kanalite otsimine võttis aega, samas sööt oli kallis ning tapaküpsed sigu ei olnud mõtet üle pidada.

Eesti lihatööstustes on realiseerimise netokäibe kasvanud kolm aastat järjest, seda küll tänu koduturu rahalise mahu kasvule. Kiire käibe kasv on oluliselt kiirendanud ka lihatööstuse kulude kasvu, mis kahel viimasel aastal on ulatunud 18%-ni. Kulude kasvu on peamiselt mõjutanud kiire tööjõukulude kasv. Tööjõukulude osakaal lihatööstuse kogukuludes, mis eelnevatel aastatel on kõikunud 12% ja 13% vahemikus, kasvas 2007. aastal 14,5%-le. Sellest järeldub, et üldine tööturu pingestumine on suurt mõju avaldanud ka lihatööstusettevõtetele.

Tootlikkuse kasv 2007. aastal oli oluliselt aeglasem kui 2006. aastal. Lihatootmise tootlikkus, mõõdetuna netokäibena töötaja kohta, ulatus 2007. aastal 1057 tuhande kroonini, olles 2% kõrgem kui 2006. aastal. Tootlikkuse tase jäi 2007. aastal mõnevõrra alla toiduainetööstuse keskmisele, mis ulatus 2007. aastal 1262 tuhande kroonini, kuid oli võrreldav töötleva tööstuse kesk-

misega, kus tootlikkus oli 2007. aastal 1020 tuhat krooni. Suurenesid ka investeeringud, kusjuures märgatavalt suurenes investeerimine masinatesse ja seadmetesse.

Üheks oluliseks lihasektori arengut mõjutavaks teguriks on hinnad, mis on sõltuvuses Euroopa Liidu, aga ka maailmaturu hindadest. 2007. aastal hinnati lihaturu olukord Euroopas ekspertide poolt suhteliselt heaks ning vastavalt sellele olid liha kokkuostuhinnad üsna stabiilsed, mis kajastus ka Eesti kokkuostuhindades. Eestis rakendunud Euroopa Liidu ühtse põllumajanduspoliitika turukorralduse meetmed on muutnud meie põllumajandustoodete turu tunduvalt stabiilsemaks. Põllumajandusele ja maaelu arengule suunatud toetused, eksporditugede võimalikkus, aga ka turgude avardumine riigipiiri taha annavad võimaluse nii liha tootjatele kui ka töötlejatele suurendada toodangut ning kindlustavad neile stabiilsema sissetuleku.

Kuid siiski suuremat mõju Eesti lihasektori arengule avaldab siseturu areng. Olukord, kus Eesti elanikkond jätkuvalt väheneb, on siseturu kasv otseses sõltuvuses elanikkonna ostujõu kasvust ning heaolu paranemisest. Majanduskasvu aeglustumine ning hindade tõus lihaturul võib kaasa tuua liha tarbimise kasvu aeglustumise.